

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра психології

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

КУРС ЛЕКЦІЙ

навчальний посібник

Укладачі: С.М.Ольховецький, В.С. Ольховецький

Умань
2021

УДК 37.015.3 (075.8)

П 24

Рекомендовано до друку Вченою радою Факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини як навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти (протокол № 12 від 07 квітня 2021)

Рецензенти:

Сафін О.Д. - доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Гульбс О.А. - доктор психологічних наук, професор кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Осадча Л.А. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри фізичного виховання та психолого-педагогічних дисциплін Уманського Національного університету садівництва

Ольховецький С.М., Ольховецький В.С.

Педагогічна психологія. Курс лекцій: навч. посіб. МОН України, Уманський держ. пед. у-тет імені Павла Тичини, Ф-тет соціальної та психологічної освіти, К-дра психології. Умань: Візаві. 2021. 125 с.

У навчальному посібнику подано лекційний курс з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія», навчальна програма, завдання для індивідуальної та самостійної роботи, список рекомендованої літератури. Навчальний посібник рекомендовано для студентів зі спеціальності 053 «Психологія» та всім тим, хто цікавиться прикладними аспектами психології

УДК 37.015.3(075.8)

Зміст

Програма навчальної дисципліни «Педагогічна психологія»

4

Тема 1. Загальні засади педагогічної психології

11

1.1. Педагогічна психологія як галузь психологічної науки

11

1.2. Виникнення і розвиток педагогічної психології

16

Тема 2. Теоретичні основи педагогічної психології

19

2.1. Наукові уявлення про психіку, особистість і суб'єкт — основа організації ефективної освіти

19

2.2. Основні концепції психічного і особистісного розвитку в освітньому процесі

21

2.3. Роль навчання і виховання у психічному і особистісному розвитку дитини

22

2.4. Основні теорії виховання і навчання

22

2.5. Освіта як об'єкт педагогічної психології

24

Тема 3. Психологія виховання

24

3.1. Завдання виховання особистості

25

3.2. Психологічні основи керівництва процесом виховання

25

3.3. Психологічні механізми виховання

26

3.4. Чинники виховання

26

3.5. Критерії вихованості і психологія виховного впливу

27

3.6. Особистісна орієнтація виховних технологій

28

3.7. Вікові та індивідуальні аспекти виховання

28

3.8. Психологічні основи організації самовиховання

28

3.9. Психологія перевиховання

29

3.10. Вихователь як суб'єкт виховної діяльності

30

3.11. Виховна робота педагога з колективом учнів

30

Тема 4. Психологія навчання

30

4.1. Психологічні особливості учіння.

30

4.2. Психологія навчальної діяльності школяра

31

4.3. Психологічні основи оптимізації навчання

43

4.4. Психологія типів і видів навчання

54

4.5. Психологічна характеристика факторів ефективності навчання

68

4.6. Психологічні засади індивідуалізація і диференціації навчання

71

4.7. Психологія навчання обдарованих і невстигаючих дітей	73
4.8. Вікові аспекти навчання	74
4.9. Психологія напрямів діяльності вчителя у сфері навчання	77
Тема 5. Педагогічне управління психічним і особистісним розвитком учня	80
5.1. Наукові основи управління психічним і особистісним розвитком дитини	80
5.2. Психічний і особистісний розвиток учня в умовах навчання	82
5.3. Особистісний розвиток учня в умовах виховання	86
Тема 6. Психологія педагогічної діяльності і психологія вчителя	86
6.1. Загальна психологічна характеристика педагогічної діяльності	86
6.2. Психологічна структура педагогічної діяльності	88
6.3. Педагог як суб'єкт педагогічної діяльності	91
6.5. Взаємодія учителя із соціальним оточенням, адаптація його до умов , професійної діяльності	101
6.6. Індивідуальність і професійна деформація педагога	105
Тема 7. Педагогічна психологія аномальних і екстремальних випадків	107
7.1. Педагогічна психологія аномальних випадків	107
7.2. Педагогічна психологія екстремальних випадків	113
Список використаних джерел	124